

Per Leander

Proteströrelsen mot Putin

Introduktion

Per Leander har länge följt utvecklingen i Ryssland och skrivit om detta i svensk press, bl a i tidningen *Internationalen*. Vi har här samlat de artiklar som publicerats i *Internationalen* under 2012-13. Tillsammans ger de en intressant inblick i Putins Ryssland och den spirande proteströrelsen som den vanliga pressen i väst har varit väldigt dålig på att spegla. Artiklarna fyller på så vis ett tomrum.

Författaren har även gjort intervjuer med ryska oppositionella och översatt artiklar av sådana. En samling sådana texter kommer vi att publicera senare.

MF 12/1 2014, kompletterat 20/2 (med 3 artiklar, bl a om de s k Bolotnajarättegångarna), kompletterat 14/12 med 2 artiklar publicerade i *Aftonbladet* sommaren 2014

Innehåll

Putin på väg tillbaka	1
Hyllningar och protester	2
Tusentals mot Putin i Moskva	3
I väntan på den ryska revolutionen	5
Högerpopulist frias när Putin slår mot vänstern	5
”Jag kan göra mer nytta i frihet”	6
Moskvas borgmästarval väcker frågor om oppositionens framtid	9
Vad innebär den ryska antihomo-lagen?	10
Stöd Rysslands politiska fångar	12
Putin: ”Vi riskerar att få återuppleva 1917”	12
Vad innebär Putins amnesti?	13
Ryska politiska fångar i svensk medieskugga	15
Inget stöd för aktivisterna	16
Rysk vänsterledare får uppehållstillstånd	17
”Vår kritik av Putin går ännu djupare”	18
Hårda straff för protest mot Putin	20

Putin på väg tillbaka

Internationalen 2 mars 2012

Den 4 mars hålls presidentvalet i Ryssland. Vladimir Putin tänker återta posten som han tvingades lämna för fyra år sedan eftersom han inte fick sitta mer än två mandatperioder i följd. För första gången har en organiserad proteströrelse uppstått, demonstrationer är tillåtna, men det är den välbeställda medelklassen som har tröttnat på maktmissbruk och korruption, skriver Per Leander som här kommenterar läget inför det ryska valet.

Vladimir Putin var president första gången i två omgångar 2000-2008. Vid valet för fyra år sedan blev han istället premiärminister men behöll den verkliga makten över marionett-presidenten Medvedev. Under Putins presidenttid kännetecknades hans styre av återhämtning och stabilitet efter Jeltsinepokens ekonomiska och politiska kaos som drabbade den ryska befolkningen oerhört svårt efter Sovjetunionens fall, med arbetslöshet och svält, samtidigt som en liten minoritet oligarker gjorde enorma rikedomar på privatiseringen.

Putins politiska framgångar byggde bland annat på en viss åternationalisering, framför allt av naturresurser som olja och gas, samtidigt som oligarkerna tvingades betala skatt och underordna sig staten. Genom minskad arbetslöshet, regelbunden utbetalning av löner och pensioner, och en satsning på infrastruktur och bostäder, fick Putin också ett stort stöd från befolkningen.

Putin har fortfarande höga popularitetssiffror som de flesta andra länders ledare bara kan drömma om. Men den här vintern har det för första gången i Putinepokens historia också uppträtt en organiserad proteströrelse mot honom. Protesterna började efter parlamentsvalet i december, då det blev uppenbart att det förekommit valfusk för att säkra maktpartiet Enade Rysslands majoritet i duman. Partiet, som huvudsakligen består av byråkrater och karriärister, saknar det folkliga förtroende och stöd som Putin själv har haft, och färre bryr sig om att gå att rösta i parlamentsvalet än i presidentvalet.

Proteströrelsen som har vuxit fram sedan december är intressant som ett nytt fenomen i Ryssland, men protesternas storlek och betydelse ska inte överskattas. De som protesterar nu är inte de som har det sämst i det ryska samhället, utan den välmående medelklassen och intelligentsian. De som ser igenom och har tröttnat på makthavarnas fräckhet och på korruptionen. Det går inte, som en del vill, att jämföra utvecklingen i Ryssland med de aktuella revolutionerna i Nordafrika och Mellanöstern. Det pågår ingen kamp på liv och död på Moskvas gator idag, som vid resningen mot Jeltsin i oktober 1993, då också runt 2000 av demonstranterna mördades av Jeltsins soldater i gatustriderna vid parlamentet och TV-tornet. Den medelklass som nu demonstrerar har alldeles för mycket att förlora för att våga göra en riktig revolution, och så länge arbetarklassen inte ansluter sig till demonstranterna kommer putinismen inte att hotas. De ryska arbetarna skiter i nuläget i Putins maktmissbruk, så länge de har sina jobb att gå till, får sina löner utbetalda och har mat på bordet – något de inte alltid hade för tolv år sedan.

Putin har också medvetet flörtat med arbetarklassen i årets valrörelse. ”Medan den urbana medelklassen vänder sig emot honom fokuserar Putin på sin traditionella väljarbas: fabriksarbetare, bönder, statsanställda och pensionärer” skriver *Moscow Times*: ”Även om arbetarklassen fortsätter att stödja Putin, är det också en stor del av dem som stödjer Kommunistpartiet, vilka Putin nu försöker vinna över genom att lova hårdare beskattning av de rika.”

Samtidigt har protesterna ändå resulterat i en del förändringar. Till att börja med har demonstrationerna blivit legaliserade. Att få tillstånd att hålla demonstrationer i Ryssland var tidigare nästan helt omöjligt, med undantag för typ Kommunistpartiet på första maj.

Dessutom har alla presidentkandidater blivit utlovade lika mycket TV-tid för debatter (även om Putin fortfarande får all okritisk uppmärksamhet i den vanliga nyhetsrapporteringen), och myndigheterna har lovat att sätta upp kameror i vallokalerna och på andra sätt hävdat att man ska motarbeta valfusk.

Samtidigt har repressionen också slagit till. Härom veckan stängdes en av de sista fria radiostationerna Echo Moskvj ner. Putin har alltid motarbetat kritisk journalistik, men brukade inte bry sig om de mindre kanalerna. Nyligen blev det också klart att presidentkandidaten Grigorij Javlinskij för det liberala partiet Jabloko nekas ställa upp i valet med hänvisning till att hans namninsamlingslistor för stöd att kandidera inte blev godkända. Javlinskij var den enda som inför valet går att beskriva som en ”vanlig politiker”.

De andra framträdande kandidaterna som utmanar Putin är extremister som ultrastalinisten Gennadij Ziuganov och ultranationalisten Vladimir Zjirinovskij. De övriga två godkända kandidaterna är Sergej Mironov för vänsterpartiet Rättvisa Ryssland och miljardären Michail Prochorov för partiet Högers sak. Båda dessa ses dock som helt Putintrogna och deras höger- respektive vänsterparti är framtagna av Kreml för att ge sken av att det finns flera partier att rösta på. Prochorov har också dykt upp vid demonstrationerna och framställer sig som oppositionell i ett försök att kapa proteströrelsen.

Proteströrelsens mest högljudda ledare är annars fortfarande nationalisten Aleksej Navalnyj, som av någon outgrundlig anledning beskrivs som en ”demokratiaktivist” i svenska media, men som har en bakgrund som aktiv i mindre fascistgrupper.

Det har också hållits stora demonstrationer till stöd för Putin. Och även om det är oklart om vissa av dessa demonstranter fått betalt, så är det i alla fall uppenbart att dessa sammankomster har underlättats genom att myndigheterna har fixat fram bussar m.m. Samtidigt blev ironiskt nog också organisatören av en pro-Putindemonstration dömd till böter på några hundra kronor eftersom det kommit fler demonstranter än vad man haft tillstånd till.

Det som i alla fall blir spännande vid valet är att se om Putin lyckas med att komma över den 50 procents gräns som krävs för att han ska bli vald till president i första omgången. Annars blir det en andra valomgång där Putin ställs mot tvåan, vilket troligen blir kommunistledaren Ziuganov. Det skulle också bli intressant att se hur omvärlden som nu fördömer Putin skulle reagera om putinismen ställs mot kommunismen.

Hyllningar och protester

Ur *Internationalen* 9 mars 2012.

Att Putin skulle vinna ryska presidentvalet var väntat och redan innan rösterna var räknade inledde hans anhängare en segerfest på Manegetorget alldeles vid Kreml på kvällen den 4 mars. Jag hade kommit tidigt och fick en bra plats intill scenen. Snart fylldes torget och gatorna runt om upp av kanske hundratusen människor av alla åldrar. Stämningen var mycket god trots de nära tio minusgraderna. Efter två timmar med olika konsertframträdanden, som avslutades med en spelning med Rysslands största rockgrupp Ljube, kom plötsligt Vladimir Putin och Dmitrij Medvedev själva upp på scenen till ett otroligt jubel och hurrande.

Medvedev inledde med ett kort tal där han tackade folket för att de röstat på ”vår kandidat” varefter Putin fick vänta några minuter medan massan skanderade hans namn, innan han själv kunde börja tala. Också han tackade för att han fått folkets stöd och sa att ingen utomstående ska få bestämma Rysslands öde, med hänvisning till vad han menar är utländska makters stöd till oppositionen. ”Leve Ryssland” skrek Putin och folk stämde in.

Alla var dock inte lika glada över valresultatet. Min vän Maria som röstat på kommunisterna sa att "tsaren har kommit tillbaka", och kommunistledaren Ziuganov anklagade själv Putin för valfusk. Enligt spridda rapporter har det också förekommit fusk på olika håll i landet, och dessutom hade ju flera kandidater hindrats att ställa upp i valet, vilket självklart underlättade Putins seger.

Nästa dag samlades tjugotusen demonstranter i en protest på Pusjkintorget vid statyn över poeten. "Viktigast är att vi har Pusjkin med oss" hörde jag till och med en man bredvid mig säga. På plats var olika grupper och ledare för den "vita" oppositionen, och talade gjorde bland andra nyliberalerna Michail Prochorov, Boris Nemtsov och Garri Kasparov.

Mellan varven skanderades "Ryssland utan Putin" och "Ryssland ska bli fritt". En talare sa att ryska folket aldrig har tolererat orättfärdiga ledare på tronen: "1612 kastade vi ut de polska ockupanterna ur Kreml, 1812 kastade vi ut Bonaparte ur Kreml, och 2012 ska vi kasta ut Putin ur Kreml!"

Plötsligt började en skara på runt 40 unga killar skandera "Putin! Putin!" Det var provokatörer som tagit sig in mitt bland demonstranterna och ett mindre slagsmål utbröt samtidigt som talen på scenen fortsatte.

Sist talade nationalisten Aleksej Navalnyj som blivit känd som en av proteströrelsens främsta ledare med sin populistiska anti-korruptionspropaganda. Med stark röst förkunnade han att Putin har "bulimi" och äter all olja och gas utan att någonsin bli mätt. Han var den sista talaren, men applåderades upp på scenen igen av publiken och levererade ytterligare några slagord: "Vi har makten här! Vi har makten här! Ryssland utan Putin!"

Sen förklarades mötet avslutat och en organisatör bad alla att lugnt och stilla lämna platsen vilket de flesta gjorde. Jag stod med TT:s utrikesreporter Calle som jag känner från när vi båda pluggade på Journalisthögskolan, och hade översatt bitar av talen för honom.

Efteråt gick vi och drack öl på ett billigt hak i källaren i ett av Stalintornen. Demonstrationen hade varit helt tillåten, men senare på kvällen blev ett hundratal demonstranter inklusive Navalnyj gripna av polisen eftersom de vägrade lämna torget när mötet var slut. Mot de tiotusentals fredliga demonstranterna gjorde polisen ingenting.

Vid förra presidentvalet för fyra år sedan, då jag också bodde i Moskva, planerades också en protestdemonstration mot att Medvedev vunnit valet. Jag åkte dit med min svenska kamrat Jakob och när vi kom upp ur metron möttes vi av en armé poliser. Alla som försökte demonstrera blev omedelbart bortförda av polisen, och vi blev också stoppade och visiterade men fick gå när polisen förstod att vi bara var ett par blåögda utbytesstudenter.

På den tiden fick demonstrationer aldrig tillstånd. Mycket har trots allt hänt i Ryssland nu när oppositionen beviljas demonstrationer var och varannan vecka, om än inte på de centrala platser där de helst vill vara. Nästa demonstration är planerad på lördag.

Tusentals mot Putin i Moskva

Internationalen 21 september 2012

Lördags den 15 september hölls en ny demonstration mot Putin i Moskva, den första stora sedan i våras. Enligt arrangörerna var det 100 000 människor som slöt upp, medan polisen hävdar att det rörde sig om betydligt färre, runt 15 000.

Demonstrationen var den här gången helt laglig och demonstranterna hade fått tillstånd att marschera från huvudgatan Tverskaja till Akademikern Sacharovs boulevard där en scen hade byggts och ett sju timmar långt massmöte hölls från klockan 14 till klockan 20 på kvällen.

Demonstrationen bestod som vanligt av en stor blandning politiska grupper från nyliberaler och gay-aktivister, till kommunister och nationalisterna och fascister, varvat med en hel del vanliga medelklassmoskoviter och studenter utan partiflaggor, men som alla har det gemensamt att de är trötta på Vladimir Putin och hans allt starkare maktmonopol.

– Nu när det är demonstration går alla kommunister, alla nationalisterna, och alla liberaler tillsammans och skriker ”Ryssland utan Putin”. På den punkten är alla överens, men kommunisterna, liberalerna och nationalisterna kommer inte att kunna samarbeta politiskt länge till, säger Maria Girenko till *Internationalen*.

Hon har varit på flera av demonstrationerna i Moskva sedan rörelsen växte fram i samband med protesterna mot valfusk vid parlamentsvalet i december 2011 och som kulminerade med stora demonstrationer inför presidentvalet i mars. Men nu tror hon inte längre att demonstrationerna kommer att leda till någon förändring den närmaste tiden.

– Det blir mindre och mindre folk och jag tror inte på dem längre. Det kändes helt annorlunda före presidentvalet. Då fanns det chanser, säger hon.

Oppositionsledarna kändes också lite uppgivna när de höll sina tal för folkmassan på Akademikern Sacharovs boulevard. Nyliberalen Garri Kasparov sa att ”ingen har sagt att det kommer att bli lätt att få bort Putin, men vi måste fortsätta kämpa”, medan nationalisten Aleksej Navalnyj efterlyste mera ”vrede” i rörelsen.

Den karismatiska Navalnyj, som länge har setts som oppositionens främsta ansikte och på många sätt var den som drog igång proteströrelsen med sin antikorrupsionsblogg, framstod som ganska trött den här gången och hamnade i skymundan när den unge kommunisten Sergej Udaltsov tog över scenen.

Den ständigt svartklädde Sergej Udaltsov, idag även med svarta solglasögon, är ledare för paraplyorganisationen Vänsterfronten (Levyj Front) som grundades 2008 och försöker samla den ryska vänstern, allt från stalinister och trotskister till radikala socialdemokrater och anarkister.

– De frågar mig, varför är du alltid svartklädd? Varför har du svarta solglasögon? sa Udaltsov och fortsatte:

– Det är svårt att bära det vita bandet [oppositionens symbol]. Det vita bandet står för renhet. Men idag är jag full av vrede, vrede mot skurkarna, mördarna och banditerna. Jag kan inte vara snäll längre, idag är jag arg.

En annan talare som fick många applåder var Gennadij Gudkov, den tidigare dumaledamoten för det lilla vänsterpartiet Rättvisa Ryssland, som tidigare i september sparkades ut ur parlamentet, officiellt för att han bedriver affärsverksamhet vid sidan av, men enligt honom själv för att han kritiserar Putins maktmissbruk.

– Idag skickar vi en kraftfull men fredlig varning till regeringen. Antingen finner vi en kompromiss, eller så ska vi störta er, sa Gudkov, som precis som Putin har en bakgrund som KGB-agent.

Därefter försökte kommunisten Sergej Udaltsov uppmana folk att stanna till efter klockan tio, då demonstrationstillståndet skulle gå ut, för att ockupera Akademikern Sacharovs boulevard:
– Jag är trött på att vi bara kommer hit och sen går hem, sa han.

Men de flesta demonstranter började bryta upp redan klockan åtta när mötet officiellt rundades av och bara en handfull blev kvar med Udaltsov. När klockan blev tio och Udaltsov vägrade lämna platsen fördes han bort av polisen till en närlägen polisstation, men släpptes efter bara en timme

Även om allt gick lugnt till i Moskva, rapporteras det om oroligheter vid andra demonstrationer runt om i Ryssland, och i Nizjnij Novgorod greps 15 personer som anordnat en demonstration utan tillstånd.

I väntan på den ryska revolutionen ...

Internationalen 10 maj 2013

I måndags hölls en stor demonstration mot Putin på Bolotnajatorget i centrala Moskva med runt 30 000 deltagare. Demonstrationen, som hade fått tillstånd av myndigheterna, gick lugnt till och utan polisingripanden. (En arbetare omkom dock tidigare under dagen i en olycka i samband med monteringen av den scen som oppositionsledarna skulle tala på.)

Manifestationen på Bolotnaja hölls på årsdagen av en annan stor demonstration mot att Vladimir Putin tillträdde sin tredje mandatperiod som Rysslands president 2012, efter ett val som kritiserats för demokratiska brister. Den gången gick det inte lika fredligt till och ett tjugotal personer sitter fortfarande fängslade för våldsamt upplopp. Oppositionen menar att dessa är politiska fångar och kräver att de ska släppas.

Samtidigt pågår nu rättegångar mot två av oppositionens främsta ledare, nationalisten Aleksej Navalnyj och kommunisten Sergej Udaltsov. Båda anklagas dock för helt andra saker, nämligen korruption, varför många ser åtalerna mot dem enbart som ett sätt att försöka röja dem ur vägen.

Mycket tyder annars på att proteströrelsen mot Putin håller på att ebba ur, inte så mycket på grund av repressionen, utan mera för att rörelsen aldrig blev så stor bland vanligt folk. De som har protesterat mot Putin de senaste åren är huvudsakligen medelklassliberaler och intellektuella som är trötta på ledarnas korruption och valfusket.

Stödet för Putin är fortfarande relativt stort hos arbetarklassen eftersom regimen hittills har stått för stabilitet. Men enligt rysslandskännaren Stefan Hedlund, professor i Uppsala, är Ryssland nu på väg in i recession. ”Ekonomiska åtstramningar kommer att bli nödvändiga, kanske även brutala sådana” skriver han i en debattartikel i *DN* (4/3) och fortsätter: ”Nödvändiga åtstramningar riskerar att leda till en våg av protester i Rysslands regioner och mindre städer. Det är i dessa områden Putin hittills har haft ett förhållandevis starkt stöd, baserat på att han kunnat leverera materiell trygghet. När arbetare i det ryska *rostbältet*, i gruvor och industrier utan framtidsutsikter, upptäcker att detta inte längre gäller kan det bli våldsamma reaktioner.”

”Det kommer då inte att vara tal om 100 000 välklädda medlemmar ur medelklassen som med lugn och värdighet kräver hederliga val och slut på korruption. Det kan snarare bli tal om miljoner uppretade arbetare som kräver jobb, social service och anständiga löner, och som inte upplever att de har mycket att förlora. Då dessa krav inte kommer att kunna tillmötesgå, finns det betydande risker för ett omfattande våld.”

Det låter som att den tredje ryska revolutionen kanske inte är så långt borta.

Högerpopulist frias när Putin slår mot vänstern

Internationalen 26 juli 2013.

Torsdag den 18 juli dömdes en av ledarna för den samlade ryska oppositionen, nationalisten Aleksej Navalnyj, till fem års fängelse. Dagen efter blev han helt oväntat frisläppt. Dessutom blev han plötsligt godkänd som kandidat till Moskvas borgmästarval i september och är nu, trots att han inte har något eget parti, i full gång med en påkostad valkampanj.

Aleksej Navalnyj, med sin bakgrund inom den ryska fasciströrelsen är svår att sätta fingret på. Som en ganska typisk högerpopulist är han tydlig med vad han är emot, det vill säga ”korruption” och ”illegala invandrare”. Desto svårare är det att få klarhet i vad han är för.

Aleksej Navalnyj är heller inte så oppositionell som det ofta framställs. Till att börja med är han en relativt välbärgad affärsman (om än ingen superrik oligark). Han sitter också i styrelsen för det ryska statliga flygbolaget Aeroflot.

Navalnyj har dessutom kontakter i Kreml, framför allt med Jeltsins gamla garde och liberalerna runt Medvedev. Att han ena dagen döms till fem års fängelse, och andra dagen blir frisläppt, tyder på den styrande kretsen runt Putin är oense om vad de ska göra med Navalnyj, men det ser nu ut som att han har fått en ”andra chans”.

Samtidigt sitter vänsterledaren Sergej Udaltsov sedan mer än ett halvår i husarrest i Moskva, inväntandes åtal för sin medverkan som organisatör för oppositionens massprotester de senaste två åren. Udaltsov är tillsammans med Navalnyj ett av de tyngsta namnen i oppositionen, med den stora skillnaden att Udaltsov är vänster och Navalnyj är höger. Men de har hittills försökt att hålla ihop för att samla en bred oppositionsrörelse mot Putin och för fria rena val.

När högerpopulisten Navalnyj nu går fri och dessutom tillåts kandidera i val, kan det betyda att Kreml har lyckats splittra oppositionen och spela ut ledarna mot varandra. Staten kan nu istället koncentrera sig på att krossa Udaltsov och hans vänsterparti.

Sergej Udaltsov leder organisationen Vänsterfronten (Levyj Front), ett nytt ungt parti som uppstod i samband med den ryska proteströrelsens framväxt för ett par år sedan, som en bred organisation som försöker samla den ryska vänstern men samtidigt har lyckats hålla rent från gamla stalinister.

Sergej Udaltsov har till skillnad från Navalnyj inga hjälpsamma kontakter i Kreml, och han har till skillnad från Navalnyj förbjudits att ställa upp i borgmästarvalet.

Men till skillnad från Navalnyj har Udaltsov och hans kamrater i Vänsterfronten ett klart politiskt program som står för social rättvisa. Sergej Udaltsov är nu inställd på ett långt fängelsestraff, vilket han kommer att få dela med ett 20-tal andra vänsteraktivister.

”Jag kan göra mer nytta i frihet”

Internationalen 30 augusti 2013

Den ryske vänsteraktivisten Aleksej Sachnin riskerar ett långt fängelsestraff i Ryssland som en av ledarna för oppositionen mot president Putin. Därför har han nu flytt till Sverige, och hoppas härifrån kunna fortsätta kampen för demokrati i Ryssland och hjälpa sina fängslade kamrater.

Den ryske socialisten Aleksej Sachnin söker politisk asyl i Sverige. Han är en ledande aktivist i Vänsterfronten som var en av de drivande organisationerna i proteströrelsen mot president Putins auktoritära styre. Just nu pågår en repression mot just vänstern i Ryssland, och 28 aktivister sitter fängslade i väntan på rättegång och riskerar mer än tio års fängelsestraff. När Aleksej Sachnin fick veta att också han skulle arresteras valde han att fly från Ryssland. – Det handlar inte bara om min personliga säkerhet, utan också om den kamp som jag är en del av. Jag kan göra mer nytta i frihet, än om jag blir den 29:e fången, säger Aleksej Sachnin som är 31 år gammal.

I ett korrumpert land som Ryssland läcker alltid information, och Aleksej Sachnin fick tips om att han skulle arresteras i maj i år. Med mycket kort varsel köpte Aleksej och hans fru Maria flygbiljetter till Serbien, dit ryssar får resa utan visum.

– I Serbien ringde jag minavänner i Ryssland och fick då bekräftat att polisen hade varit i min lägenhet och sökt efter mig. De har också upprepade gånger ringt till min mamma och frågat var jag var, säger Aleksej Sachnin.

Han berättar att han i samma veva fick sitt facebookkonto kapat, troligen av ryska säkerhetspolisen, och det började spridas rykten via ryska nyhetskanaler att han hade emigrerat till Spanien. Han tror att det var en ”nyhet” som planterats av säkerhetspolisen för att se hur han skulle reagera och kanske avslöja var han verkligen var.

Via svenska ambassaden fick Aleksej Sachnin och hans fru visum till Sverige. De befinner sig i Sverige helt lagligt och har fått en advokat som hjälper honom att söka politisk asyl.

– Min advokat menar att jag har goda skäl för att få asyl. 28 av mina kamrater sitter redan fängslade för det som jag också är anklagad för, säger Aleksej Sachnin.

Det han och hans kamrater anklagas för är ”uppvigling” i samband med de stora demonstrationerna i Moskva förra året. Åtalen har dessutom kryddats med påståendet att de skulle vara ”utländska agenter”, framför allt georgiska spioner, så att straffen ska kunna bli extra långa.

Valet av land att fly till var begränsat, förklarar Aleksej Sachnin. Av ideologiska skäl hade det till exempel sett illa ut om han som vänsterpolitiker emigrerade till USA. Samma sak gäller för Storbritannien, som visserligen tar emot en hel del ryska flyktingar, men då i första hand ekonomiska flyktingar som oligarker och andra affärsmän som inte vill betala skatt eller på andra sätt hamnat i onåd med ryska staten.

– Det är inte den kategori exilryssar jag vill förknippas med, säger Aleksej Sachnin.

Andra EU-länder, som Frankrike och Tyskland, var uteslutna eftersom de har väldigt goda kontakter med Ryssland och troligen skulle lämna ut honom. Det samma gäller för Nederländerna, där en annan ung rysk politisk flykting tidigare i våras tog sitt liv efter att ha fått avslag på sin asylansökan.

Ukraina kunde han inte heller fly till, vilket en av hans andra kamrater Leonid Razvozzjajev gjorde. Han blev kidnappad tillbaka till Ryssland av ryska säkerhetspolisen och torterades.

– Sverige är ett land som har en stark vänstertradition och känt för att försvara demokrati och mänskliga rättigheter, säger Aleksej Sachnin förhoppningsfullt, och tillägger att Sverige ligger nära Ryssland vilket också känns bra för honom.

Att det är just vänsteraktivister som förföljs i Ryssland, medan till exempel högeroppositionella och liberaler går fria, beror på att regimen är mest rädd för dem, menar Aleksej Sachnin. Hans parti Vänsterfronten är ett ungt nytt parti fritt från det sovjetiska stalinistatet och som kämpar för demokratisk socialism.

– Demokratin är viktigast. Om vi får fria demokratiska val i Ryssland skulle vänstern vinna stort. Nio tiondelar av ryska folket vill ha socialism, en fungerande välfärdsstat och åternationalisering av industrierna och naturresurserna, säger han.

Men Aleksej Sachnin har inte alltid varit vänster. När han var barn i åttiotalets Sovjet var han väldigt antisovjetisk, berättar han.

– När min skolklass skulle på utflykt för att besöka Leninmausoleet vägrade jag att följa med, säger han och skrattar. Som straff fick han stanna ensam kvar i skolan och skura golvet i

klassrummen. Men sen blev han en av grundarna för det nya koalitionspartiet Vänsterfronten som samlar allt från kommunister och anarkister till radikala socialdemokrater.

Vänsterfronten var en av grupperna som tog initiativet till det som skulle bli en rad stora massdemonstrationer i Moskva mot det påstådda fusket i parlamentsvalet vintern 2011. Vänsterfrontens partiledare Sergej Udaltsov hade fått tillstånd till en demonstration eftersom myndigheterna bara trodde att det skulle bli en liten samling. Istället kom över hundratusen till Boltonajatorget i centrala Moskva, den största demonstrationen i den ryska huvudstaden på nära 20 år.

– Alla var lika förvånade att det blev så stort, både vi och regimen, säger Aleksej Sachnin.

Den första massdemonstrationen följdes av flera stora demonstrationer och myndigheterna vågade inte annat än att ge tillstånd för manifestationerna eftersom det kom så mycket folk. Proteströrelsens krav var enkelt: För fria demokratiska val. Något som kunde ena en bred opposition av vänster, liberaler och högnationalister. Till en början fick de etablerade liberalerna och högerpopulisten Aleksej Navalnyj stor medieuppmärksamhet medan vänstern hamnade i skymundan.

En stor utmaning var när liberalerna ville att oppositionen skulle enas bakom den nyliberala oligarken Michail Prochorov som en av de fyra godkända kandidaterna i presidentvalet i mars 2012.

– Det var omöjligt för oss, säger Aleksej Sachnin. Dessutom är Prochorov inte oppositionell utan en del av Putins maktapparat.

Motvilligt beslutade Vänsterfronten att istället ge sitt stöd till det gammelstalinistiska kommunistpartiets kandidat Gennadij Ziuganov, som det minst dåliga alternativet.

– Själva fick vi inte ställa upp i valet, säger Aleksej Sachnin.

Efter att Putin vunnit presidentvalet 2012 började många liberaler tröttna på att fortsätta med protesterna och Vänsterfrontens inflytande över oppositionsrörelsen växte igen. Aleksej Sachnin satt själv i en fyra timmar lång förhandling med den liberale ledaren Boris Nemtsov, före detta premiärminister i Jeltsins regering, som motvilligt gick med på att oppositionen under demonstrationerna skulle ställa ett par sociala krav också. Det rörde sig bland annat om bättre bostäder och sjukvård, höjda minimilöner och pensioner.

Ett sorts trotskistiskt övergångsprogram?

– Egentligen bara klassiska socialdemokratiska krav, säger Aleksej Sachnin.

När vanligt folk såg att Vänsterfronten var drivande bakom dessa sociala krav steg partiet i popularitet. Samtidigt blev liberalerna allt mer kritiska och började ta avstånd från vänstern, vilket gav Vänsterfronten ännu mer utrymme att växa. Men även regimen blev allt mer uppmärksam på vänsterns framfart.

– Liberalerna är illa omtyckta för den katastrofala ekonomiska politik de förde på 90-talet, så de har inget folkligt stöd och Putin är inte rädd för dem, säger Aleksej Sachnin.

– Men när våra flaggor började dominera i demonstrationerna blev det tydligt att proteströrelsen inte var liberal. Vänstern är den enda del av oppositionen som kan få med sig folket, och regimen är rädd för folket och därmed också rädd för oss, säger han.

Det är därför, menar han, som staten nu koncentrerar sig på att fånga vänsteraktivister, medan till exempel högerpopulisten Aleksej Navalnyj går fri och till och med får ställa upp i Moskvas borgmästarval i september.

Repressionen mot vänstern började med att 12 mindre kända aktivister arresterades. Polisen torterade dem och försökte få dem att ange de ledande kamraterna som Sergej Udaltsov och

skriva under falska erkännanden om att han var en utländsk agent som planerade uppror.

– De sa: ”Titta, han går fri medan du sitter här och ruttar! Varför skyddar du honom?” för att försöka få dem att vända sig mot Udaltsov, förklarar Aleksej Sachnin.

– Otroligt nog var det ingen som vek sig, säger han.

Aleksej Sachnin blev själv arresterad tillsammans med Sergej Udaltsov efter en demonstration i vintras, och de fick sitta fyra dygn i varsin isoleringscell i källaren på Petrovka 38, Moskvas polisens ökända huvudkontor.

– Första dygnet var ett helvete. Man blev väckt varje timme av att de spelade propaganda i form av statliga nyhetsändringar i högtalarna. Jag fick inget toapapper och jag hade visserligen mina cigaretter men fick ingen tändare, så det var en form av mildare tortyr, säger han.

Nästa dag blev lite bättre för fångvakten som jobbade då var snällare och öppnade till och med luckorna i celldörrarna så att Sachnin och Udaltsov kunde prata med varandra.

– Vi frågade om han var vänster och sympatiserade med oss eftersom han behandlade oss vänligt, säger Aleksej Sachnin och berättar vidare:

– Nej, han var nazist förklarade han, men han respekterade oss eftersom vi vågade sätta oss upp mot regimen.

Aleksej Sachnin blev friad den gången, men Sergej Udaltsov dömdes till husarrest i väntan på en kommande rättegång och har suttit instängd i sin lilla lägenhet i Moskva sedan februari.

– Hade man satt honom i fängelse direkt skulle det ha blivit stora protester. Genom att sätta Sergej Udaltsov i husarrest ser det inte lika farligt ut, samtidigt som regimen effektivt har tystat honom, säger Aleksej Sachnin.

Rättegången mot den 36-årige Sergej Udaltsov är planerad att hållas runt nyår, då vanligt folk är upptagna med helgfirandet och inte kommer uppmärksamma domen så mycket, tror Aleksej Sachnin.

– De anklagar honom för att vara utländsk agent och terrorist, och han riskerar att få livstids fängelse, säger han.

Själv är Aleksej Sachnin övertygad om att han riskerar samma öde som Udaltsov ifall han skickas tillbaka till Ryssland. Om Aleksej Sachnin får stanna i Sverige hoppas han kunna dra igång en stödkampanj tillsammans med organisationer för mänskliga rättigheter för att uppmärksamma de politiska fångarna i Ryssland.

Moskvas borgmästarval väcker frågor om oppositionens framtid

Internationalen 13 september 2013

Det mest omtalade valet i Rysslands moderna historia var varken ett president- eller parlamentsval, utan det borgmästarval som hölls i Moskva i söndags. Att det ens skulle bli ett val just i år stod klart med kort varsel, då den sittande Putintrogne borgmästaren Sergej Sobjanin frivilligt avgick och utlyste nyval trots att det var flera år tills nästa inplanerade val skulle hållas. Men Sobjanin ställde själv upp till omval, och hela spektaklet ses som en fint för att stärka Sobjanins makt medan han fortfarande åtnjuter ganska stor popularitet bland moskoviterna.

Det som gjorde valet unikt var att utöver de vanliga av regimen sanktionerade kandidaterna, fick också en välkänd oppositionskandidat, högerpopulisten Aleksej Navalnyj, möjlighet att ställa upp. Dessutom fick Navalnyj enorma resurser till en intensiv valkampanj som lånade sin estetik från amerikanska personvalskampanjer, i stil med vad man i Ryssland aldrig

tidigare skådat. Regimen räknade med att Navalnyj ändå inte utgjorde något hot, men att hans kandidatur i alla fall skulle legitimera valet i folks ögon.

Men när valsedlarna väl var lagda verkade det ändå som regimen blev tvungen att fuska med rösträkningen. Enligt den oberoende valobservatören Golos fick Sobjanin bara runt 49 procent av rösterna, vilket skulle ha inneburit en andra valomgång. Men regimen trollade fram några röster till så att Sobjanin fick 51,37 procent och kunde utlysas som segrare. Samtidigt kom Navalnyj på klar andraplats med officiellt 27,56 procent, medan det stalinistiska kommunistpartiets kandidat Ivan Melnikov blev trea med runt 10 procent av rösterna.

Det var uppenbart att många vanliga människor stödde Aleksej Navalnyj just för att han representerade något nytt, utan att kanske egentligen förstå vilken politik han står för. På måndagskvällen samlade Navalnyj sina anhängare till en stor demonstration på det symboliskt laddade Bolotnaja-torget i Moskva, där många tidigare massdemonstrationer mot Putin har hållits.

I sitt tal hånade Navalnyj de andra kandidaterna och påstod att han var ”den enda oppositionsledaren i Ryssland”. Samtidigt sitter den unge vänsterledaren Sergej Udaltsov fängslad för sin ledande roll i proteströrelsen mot Putin, och fick ingen möjlighet att själv ställa upp i valet. Udaltsov och Navalnyj var tidigare de två mest kända oppositionsledarna och samarbetade under proteströrelsens framväxt. Men med Udaltsov fängslad finns bara Navalnyj kvar.

När högerpopulisten Navalnyj nu får ta på sig rollen som ”Rysslands enda oppositionsledare”, är det en allt mer tämjd Navalnyj som fortsätter sin politiska karriär med Putinregimens välsignelse.

Den unga ryska vänstern, som fram tills Putins selektiva repression slog mot just dem var den ledande kraften i oppositionen, står nu inför ett svårt dilemma. Ska de stödja Navalnyj som uppenbarligen har ett visst folkligt stöd, eller ska man bryta helt med denna ”oppositionsledare” och riskera att stå ensamma och svaga, men med rent mjöl i påsen?

Vad innebär den ryska antihomo-lagen?

Internationalen 20 september 2013

Ryssland införde nyligen en lag som förbjuder ”propaganda för icke-traditionella sexuella relationer för minderåriga”. Lagen har med rätta lett till stora protester från omvärlden och upprördhet, inte minst i sexuellt liberala länder som Sverige.

Men trots det internationella fördömandet och hot om bojkott mot det för Putin så prestige-fyllda OS i Sotji nästa år, ser det inte ut som att Ryssland skulle ändra sig och skrota den kontroversiella lagen.

Anledningen är att lagen, i motsats till vad vi kanske kan tro, har ett väldigt stort stöd bland vanligt folk i Ryssland. Det är till stor del alltså en rent populistisk lag som antagits för att öka Putins popularitet på hemmaplan och som dessutom har tagit fokus från den nu allt mer kvästa proteströrelsen mot regimen.

En vanlig fråga till oppositionspolitiker har blivit: ”Vad är er syn på homosexualitet?” Och om svaret är att man stödjer HBTQ-rättigheter fortsätter debatten att enbart handla om sexualitet och alla andra politiska frågor hamnar i skymundan.

Ytterligare en anledning till att lagen infördes skulle kunna vara som ett patetiskt försök att bekämpa Rysslands stora problem med sjunkande nativitet, eftersom åtminstone vissa av de styrande verkar tro att homosexualitet är ett val och att människor genom ”propaganda” kan påverkas att bli bögar eller lesbiska, och att det därmed skulle födas färre barn.

Trots detta är Ryssland i grunden inget sexuellt konservativt land. Till skillnad från till exempel katolska Polen, fördömer det ryska samhället inte föräktenskapliga relationer, och de flesta ryssar gifter sig och skiljer sig ett par gånger under livet. Ryssland har dessutom världens kanske liberalaste politik vad gäller rätten för kvinnor att göra abort.

Rent historiskt är Ryssland inte heller något homofobiskt land. Homosexuella relationer tolererades långt in i modern tid även av den ortodoxa kyrkan, långt efter att man i Västeuropa hade börjat förbjuda homosexualitet.

Den västerländskt sinnade Peter den store (1682-1725) införde under sin tid förbud mot homosexualitet inom armén, men det var först 1835 som manlig homosexualitet bland civila kriminaliserades.

Bolsjevikerna avkriminaliserade homosexualitet efter revolutionen 1917, samtidigt som man införde världens då mest progressiva politik vad gällde kvinnors rättigheter till abort och skilsmässa.

Men under den stalinistiska konservativa reaktionen på 1930-talet återkriminaliserades manlig homosexualitet, och lagen kom även till användning under Moskvarättegångarna då många av Stalins motståndare som åtalades som "kontrarevolutionärer" också ibland beskylldes för att vara homosexuella.

Efter Sovjetunionens fall avkriminaliserades homosexualitet helt i Ryssland 1993, (vilket kan jämföras med Storbritannien som också helt avkriminaliserade homosexualitet först 1992). Men Putins nya lag mot "icke-traditionell sexuell propaganda" har alltså inte inneburit något ny kriminalisering av homosexuella handlingar och relationer, vilket fortfarande är helt lagligt för vuxna i samtycke.

I praktiken är det också oklart var man ska sätta gränsen för vad som ska ses som sådan "propaganda", men i första hand handlar det om att regimen påstår sig vilja "skydda" minderåriga så att de inte "uppmuntras" till homo- eller bisexualitet.

Därför blir det till exempel omöjligt med en liberal sexualundervisning i skolorna, men också Prideparader på offentlig plats blir därmed helt förbjudna, eftersom barn skulle kunna se demonstrationerna.

Ett av de första uppmärksammade exemplen på när man försökte använda lagen, var när rysk domstol väckte åtal mot den amerikanska artisten Madonna för att hon vid en konsert i Sankt Petersburg skulle ha spridit "propaganda" till stöd för HBTQ-rättigheter.

Åtalet uppmärksammades först stort i västerländska media, men sedan skrevs det väldigt lite i väst om att Madonna faktiskt blev friad från åtalet. Domstolen hade kommit fram till att konserten inte kunde ses som spridande av "propaganda" eftersom den inte hölls på offentlig plats och att de som besökte konserten var där frivilligt för att lyssna på Madonna.

I många andra fall går lagen också att kringgå i media för tidningar, böcker, filmer och TV-shower, om man börjar med att påannonsera något i stil med att "detta budskap inte är lämpligt för barn under 18 år". Det finns fortfarande också gott om gayklubbar i storstäder som Moskva och Sankt Petersburg.

Trots det är lagen så klart fruktansvärt reaktionär och människofientlig och kan inte annat än fördömas. Den har också bevisligen lett till ökad intolerans mot sexuella minoriteter och redan har man kunnat se en klar ökning av hatbrott mot homosexuella till följd av det nya klimatet i Ryssland.

Stöd Rysslands politiska fångar

Internationalen 18 oktober 2013

Efter avslöjandet om omfattande valfusk vid det ryska parlamentsvalet 2011 fylldes Moskvas gator av tiotusenstals demonstranter som krävde fria val och yttrandefrihet i Ryssland. Folket hade fått nog av de korrupta politikernas maktmissbruk, och den massiva uppslutningen förvånade både regimen och oppositionen själva.

Proteströrelsen fortsatte under 2012 med flera massdemonstrationer mot president Putin och hans auktoritära regim. Vid en av de största demonstrationerna den 6 maj 2012, då hundratusen människor samlades på Bolotnajatorget i Moskva, gick ryska kravallpolisen till brutal attack mot demonstranterna och genomförde massgripanden.

Just nu pågår ättegången mot 28 aktivister som organiserade eller bara deltog i 6 maj-demonstrationen. Demonstranterna var politiska aktivister från alla läger, men regimen har valt att förfölja vänstern, eftersom vänsterns krav på social rättvisa är det som skrämmer regimen mest. Den huvudåtalade är den 36-årige Sergej Udaltsov, ledare för koalitionen Vänsterfronten som är ett nytt ungt vänsterparti som osekteristiskt samlade vänsteraktivister från olika strömningar och blev den mest drivande kraften i proteströrelsen.

Det de 28 aktivisterna står åtalade för är ”uppvigling”, åklagaren har också tagit med bisarra påståenden om att de skulle vara ”utländska agenter”, framför allt ”georgiska spioner” – vilket kommer kunna resultera i extremt långa fängelsestraff.

Dessutom hålls de fängslade under grymma tortyrliknande förhållanden där de förvägras sömn, får dålig mat, förhindras att träffa sina anhöriga och får inte träffa sina advokater när de behöver det.

I Sverige har fängesledomen mot punkbandet Pussy Riot uppmärksammas stort, då tre unga tjejer åtalades 2011 för att ha framfört en kritisk sång mot Putin i en kyrka i Moskva. Men de andra politiska fångarnas öde i Ryssland är inte lika känt, trots att de riskerar mycket hårdare och längre straff, vilket kommer innebära ett svårt slag mot den unga demokratirörelse som är på framväxt i Ryssland.

Till skillnad kanske tror ledde det stora internationella uppmärksammandet av Pussy Riot faktiskt till att Putinregimen mildrade deras straff. En av de ursprungligen tre tjejerna som stod åtalade friades helt, och de andra två fick ”bara” två års fängelse istället för sju års fängelse som först var tänkt. En liknande bred internationell stödkampanj för de 28 Bolotnajafångarna skulle därför kunna få stor betydelse för deras situation, och på samma sätt som i fallet med Pussy Riot pressa regimen att mildra deras domar.

Putin: ”Vi riskerar att få återuppleva 1917”

Internationalen 29 november 2013

I Ryssland sitter idag 70 politiska fångar enligt människorättsorganisationen Memorial, som nu har publicerat en lista med namn på dessa människor. Det rör sig om en blandad folkskara, från de två unga kvinnorna i Pussy Riot, till oligarken Michail Chodorkovskij som tidigare var Rysslands rikaste man, men som fängslades 2003 då han försökte utmana Putin politiskt. Men nästan hälften av namnen på listan utgörs av de så kallade Bolotnajafångarna, de 28 aktivister med vänsterledaren Sergej Udaltsov i spetsen, som just nu står åtalade och riskerar långa fängelsestraff för en demonstration mot Putin på Bolotnajatorget i Moskva den 6 maj 2012.

President Putin tog själv emot listan från Memorial i förra veckan, men han förnekade på en presskonferens påståendet att Ryssland skulle ha politiska fångar.

– I vårt land kan ingen bli fängslad för sina tankar eller politiska åsikter. Vi kommer aldrig att låta något sådant ske, sa presidenten. Han tog specifikt upp just Bolotnajafångarna, som han påstod var kriminella våldsverkare och påpekade att de officiellt åtalas för uppvigling mot staten.

– Om vi hade låtit dem fortsätta att bryta mot lagen skulle vi riskera att få stå inför samma problem som vi upplevde 1917, sa Putin och jämförde Bolotnajafångarna med 1917-års ryska revolutionärer.

Putin framträdde också förra fredagen som värd för en stor fest för den ryska litteraturen på Lumumba-universitetet i Moskva. Runt 500 ryska författare var inbjudna och deltog, men evenemanget bojkottades också av några av landets absolut främsta författare, som Boris Akunin, Vladimir Sorokin, Eduard Limonov, Viktor Pelevin och Tatjana Tolstoja.

”Så länge som vi har politiska fångar kan jag inte tänka mig att vara i samma rum som vår ledare”, skrev den anarkistiske bästsäljande deckarförfattaren Boris Akunin, och tillade: ”Jag kan tänka mig att diskutera litteratur med Putin när de politiska fångarna är släppta.”

Tillställningen blev inte heller något direkt propagandajippo för Putin, då han fick ta emot en hel del öppen kritik under kvällen, bland annat från Natalija Svetlova, änkan till Gulag-författaren och nobelpristagaren Aleksander Solzjenitsyn. Hon anklagade Putin för att ha återskapat ett nytt Gulag med slavliknande arbetsläger för fångar i dagens Ryssland.

Livet i dessa arbetsläger har också börjat skildras litterärt av dagens politiska fångar. Den fängslade oligarken Michail Chodorkovskij skrev förra året en uppmärksam bok *Fängelse och frihet* om sina erfarenheter. Och även Nadezjda Tolokonnikova från Pussy Riot har visat prov på författartalang i brev och dagboksanteckningar från fångenskapen.

Men Putin försvarades också under litteraturtillställningen. Bland annat av Fjodor Dostojevskijs sonsonson Dmitrij Dostojevskij, själv pensionerad spårvagnsförare. Han påpekade att hans förfader ju också hade varit en politisk fånge innan han blev en stor författare, och bland annat skrev boken *Döda huset* om livet i tsarens fängelsehålor.

– Straffarbete är inte roligt, men om det leder till att dessa människor blir genier som skapar bra litteratur, ser jag det som positivt, sa Dmitrij Dostojevskij.

Samtidigt diskuteras på allvar i Ryssland just nu möjligheten att genomföra en symbolisk amnesti och släppa ett antal fångar ur fängelse i samband med 20-årsjubileet av den nya ryska konstitutionen, som antogs av Jeltsin den 12 december 1993. Det kan innebära att en bred kategori fångar, riktiga kriminella så väl som några av dem som bedöms som politiska fångar, benådas och släpps fria.

Det är inte troligt att riktiga oppositionsledare som Vänsterfrontens Sergej Udaltsov skulle bli benådade. Däremot är det inte omöjligt att de två Pussy Riot-medlemmarna Nadezjda Tolokonnikova och Maria Aljochina kan bli frisläppta. De ska ändå släppas fria i mars nästa år, så det är många som tror att Putin av propagandaskäl kommer vilja försöka framställa sig som barmhärtig i omvärldens ögon genom att frige Pussy Riot några månader tidigare än planerat.

Vad innebär Putins amnesti?

Internationalen 13 december 2013

Rysslands president godkänner en amnesti för tusentals fångar. Men bara en handfull politiska fångar kan bli benådade. Rättegången mot vänsterledaren Sergej Udaltsov börjar snart.

I samband med 20-årsdagen av ryska konstitutionens antagande den 12 december, har president Putin utfärdat en amnesti som omfattar runt 25 000 fångar, huvudsakligen vanliga

småkriminella. Men precis som *Internationalen* redan för två veckor sedan vågade hoppas, kommer de två kvinnorna i Pussy Riot också att kunna benådas.

Att Pussy Riot frigges är goda nyheter, speciellt med tanke på att Nadja Tolokonnikova blev svårt sjuk efter sin hungerstrejk härom månaden. Men Pussy Riot skulle ändå släppas i mars nästa år, så Putin har inget att förlora på att benåda dem ett par månader i förtid.

Amnestin betyder alltså inte att Putin plötsligt har blivit barmhärtig, utan är en del i ett cyniskt spel som går ut på att blidka Väst, samtidigt som han på hemmaplan kan spela ut oppositionens olika grupper mot varandra.

– Huvudpoängen med Putins amnesti är att visa för Väst och de ryska liberalerna att han inte alls är omöjlig, utan kan kompromissa, säger Aleksej Sachnin från ryska Vänsterfronten, som själv söker politisk asyl i Sverige.

– De är också ett försöka att spela ut den moderata oppositionen mot den radikala, och regimen hoppas därmed kunna intensifiera repressionen mot den radikalare delen av oppositionsrörelsen, säger han.

När förslaget om amnesti togs upp tidigare i år, på initiativ av människorättsgrupper och med stöd i duman från Kommunistpartiet, handlade det framför allt om att släppa politiska fångar och de oppositionsledare som sitter fängslade för sin roll i den massiva proteströrelsen mot Putin vintern 2011-2012. Det vill säga de 28 så kallade Bolotnajafångarna som greps vid en massdemonstration mot Putin på Bolotnajatorget den 6 maj 2012.

Dessutom föreslogs det att 250 000 vanliga fångar skulle frigges ur Rysslands överfyllda fängelser. Den av Putin nu godkända amnesti blev en light version som bara omfattar en tiondel av den ursprungliga planen. Dessutom släpps nästan inga politiska fångar. Åtta av de minst kända Bolotnajafångarna har föreslagits kunna få amnesti, förutsatt att de erkänner brott som de inte har begått och därmed kan dömas först. Och eftersom det hur som helst kan ta sex månader att verkställa amnestin, är det möjligt att inte ens Pussy Riot påverkas i slutändan.

Vad gäller Putins verkliga fiender finns det ingen amnesti att få. Det står klart för den nya unga oppositionen som växte fram under proteströrelsen. Antikorruptionsaktivisten och nationalisten Aleksej Navalnyj, som dömdes till fem års villkorligt fängelse, och därmed visserligen är på fri fot, får ingen amnesti. Det betyder att regimen när som helst kan omvandla hans villkorliga dom till riktigt fängelsestraff, och således har honom i sitt grepp.

Men framför allt gäller amnestin inte för Vänsterfrontens ledare Sergej Udaltsov, den huvudåtalade i Bolotnajarättegången, som sedan i februari har hållits i husarrest. Åtalet mot honom är nu klart och rättegången kan inledas redan i december.

Sergej Udaltsov kommer att åtalas som ”georgisk agent” som försökt leda ett ”uppror mot staten” genom att ”storma Kreml” i samband med demonstrationen den 6 maj 2012.

– Bevismaterialet mot honom omfattar 85 volymer i skrift samt över 400 timmar videomaterial, säger hans försvarsadvokat Violetta Volkova, och påpekar att hon inte har en chans att sätta sig in i allt innan rättegången börjar.

Sergej Udaltsov riskerar att dömas till över 15 år i något av Rysslands hårdaste fängelser, vilket i praktiken kan bli ett dödsstraff.

Ryska politiska fångar i svensk medieskugga

Internationalen 14 februari 2014.

Just nu pågår den största politiska repressionen i Ryssland sedan Sovjets fall. Trots det är det helt tyst i svenska medier om de så kallade Bolotnajarättegångarna, där ett 20-tal vänsteraktivister står åtalade för sin roll i proteströrelsen mot Putin. I princip är det bara *Internationalen* som hittills har rapporterat om detta i svensk press. Men nu har frågan nått riksdagsnivå.

– Det är en ny ung vänster, fri från det stalinistiska arvet, säger Hans Linde, Vänsterpartiets utrikespolitiska talesperson, som den 6 februari tog initiativet till ett seminarium i riksdagen om den ryska nya vänstern och förföljelserna som nu pågår mot dem.

Hans Linde får medhåll från liberalt håll av Amanda Lökvist från Folkpartiets stiftelse Silc. Hon är journalist och författare till boken *I väntan på Lenins begravning* från 2007, i vilken hon intervjuade flera unga ryska aktivister med olika politisk härkomst.

– Jag letade efter vettiga unga vänsteraktivister när jag skrev min bok. Det fanns inga då, men det finns det nu, säger Amanda Lökvist.

Hon syftar på Vänsterfronten, ett koalitionsparti grundat 2008, som blev en av de mest drivande krafterna i demokratiörelsen i Ryssland under 2011-2012.

Vid seminariet i riksdagen deltog även journalisten Stig Fredrikson, en av Sveriges mest erfarna Rysslandskorrespondenter. Redan på 70-talet lärde han känna dissidentförfattaren Aleksander Solzjenitsyn och senare den oppositionella oligarken Michail Chodorkovskij, som satt fängslad i tio år för sin kritik mot Putin.

– Jag har hela tiden sett hur kampen böljar fram och tillbaka mellan de som står för förtryck och de som vill ha demokratisering i Ryssland, säger han.

– Putin har anslutit sig till den auktoritära traditionen att styra Ryssland. Jag tror att han tror att det är det enda sättet som det går att styra på, och att han är rädd att landet ska slitas sönder annars, som Sovjetunionen gjorde 1991. Dessutom finns det många vanliga ryssar som delar Putins uppfattning om detta och därför stödjer honom, säger Stig Fredrikson.

– Sen har det alltid funnits modiga människor i Ryssland som sätter sig emot. Som Solzjenitsyn på sin tid, och senare Chodorkovskij. Jag ser även de här Bolotnajafångarna som en del av den traditionen. Som modiga kämpar mot förtrycket, säger han.

Stig Fredrikson nämner därefter Putins uppmärksammade amnesti i julas, då bland andra de två tjejerna i Pussy Riot blev frisläppta, samt Michail Chodorkovskij, medan majoriteten av Bolotnajafångarna inte omfattades av amnestin utan nu istället riskerar mellan 6-15 års fängelse.

– Det råder inget tvivel om att de är politiska fångar, säger han.

Jag frågar Stig Fredrikson varför svenska medier inte uppmärksammar Bolotnajafångarna, när tidningarna hela tiden skriver så mycket om Pussy Riot.

– Jag har svårt att förklara det, men Pussy Riot är färgstarka. Det har varit svårare för svenska journalister att ta till sig Bolotnajarättegången, svarar han och menar att det kan bero på att Bolotnajafångarna är så många att de framstår som mer anonyma. I alla fall för folk i väst.

– Men om det finns någon karismatisk gestalt så är det Sergej Udaltsov, säger Stig Fredrikson.

Sergej Uldatsov är Vänsterfrontens ledare som sedan exakt ett år nu sitter i husarrest, nästan helt isolerad från omvärlden med undantag av kontakten med sin advokat Violetta Volkova, som för övrigt är samma advokat som Nadezjda Tolokonnikova från Pussy Riot hade.

Att svenska medier är dåliga på att rapportera om de politiska rättegångarna i Ryssland bekräftas även av UD.

– Informationen om Ryssland är bristfällig och knapphändig i Sverige, säger diplomaten Hans Gunnar Adén, före detta svensk ambassadör i Georgien, som också deltog vid seminariet i riksdagen.

– Vi har blivit så influerade av västerländsk kultur att vi i regel vet allt vad som händer i USA på andra sidan Atlanten, men nästan ingenting om vad som händer i världens största land alldeles intill oss på andra sidan Östersjön, menar Hans Gunnar Adén.

Något som däremot får mycket uppmärksamhet i Sverige är förföljelserna av ryska homosexuella, efter att Ryssland antagit lagar som förbjuder ”homosexuell propaganda för minderåriga”.

– Men det är viktigt att se anti-homolagarna i ett större sammanhang, där det handlar om att alla oliktankande och alla som försöker vara annorlunda än staten vill att man ska vara, blir utpekade och förföljda, säger Joanna Kurosz från Civil Rights Defenders.

Hon är rädd för att västerländska politiker och journalister kommer att intressera sig ännu mindre för ryska oppositionellas situation när OS i Sotji är över, och fokus flyttas till andra håll i världen.

– Saker och ting kommer att bli värre i Ryssland efter OS, varnar Joanna Kurosz.

Ett par dagar efter seminariet i riksdagen, hålls ett liknande men mindre seminarium om ryska vänstern på bokhandeln Interbok i Stockholm. Där deltar en annan känd Rysslandskorrespondent, journalisten Bert Sundström från SVT. Det diskuteras om Putins regim är en diktatur eller inte, vilket Bert Sundström menar att det trots allt inte är.

– Ryssland är ingen totalitär stat, men om man som oppositionell blir lite för stor, som Vänsterfronten blev under proteströrelsen, då slår staten till, säger han.

Jag frågar Bert Sundström samma sak som jag frågade Stig Fredrikson: Varför uppmärksammas inte Bolotnajaprocesen i svenska medier. Han ger ungefär samma svar. Pussy Riot fick stöd från hela världen, inklusive artister som Madonna. Pussy Riot var PR-mässigt mycket framgångsrika och blev lätta för media att ta till sig och att skriva om.

– Men Bolotnajarättegången framstår som tråkig och det är inget som tidnings- eller TV-chefer orkar lägga energi på att sätta sig in i eller få journalisterna att skriva om, säger Bert Sundström.

Inget stöd för aktivisterna

Aftonbladet kultur 7 februari 2014.

Trots det enorma uppmärksammandet i svensk press av Pussy Riot och förföljelserna av ryska homosexuella, skriver svenska tidningar ingenting om de politiska rättegångar som just nu pågår mot den ryska oppositionen. Den så kallade Bolotnajaprocesen, där ett 20-tal demokratiaktivister står åtalade för att ha deltagit i en massdemonstration mot Putin på Bolotnajatorget i Moskva den 6 maj 2012, är det största tillslaget mot oppositionella sedan Sovjets fall. De åtalade riskerar mellan 6 och 15 års fängelse. De flesta är socialister.

- Det är en ny ung vänster som har vuxit fram och utmanar Kreml, fri från det stalinistiska arvet, säger Hans Linde, Vänsterpartiets utrikespolitiska talesperson, som ordnade ett seminarium i riksdagen om Bolotnajafrågan i torsdags.

En av deltagarna vid seminariet var Aleksej Sachnin från ryska Vänsterfronten. Han skulle också gripas men lyckades fly och lever i dag som politisk flykting i Sverige. Han beskriver rättegångarna som rent stalinistiska, med propagandakampanjer i rysk tv där de åtalade beskrivs som utländska agenter.

Rysslandskorrespondenten Stig Fredrikson deltog också vid seminariet och håller med om att den svenska rapporteringen från Ryssland är ”bristfällig” och ”knapphändig”. Jag frågar honom varför inga svenska tidningar skriver om Bolotnaja, när man skrev så mycket om Pussy Riot. Han tror att det beror på att Pussy Riot var färgglada och lätta att ta till sig. Bolotnajafångarna är så många att de blir mer anonyma. I alla fall för folk i väst.

– Om det finns någon karismatisk gestalt så är det Sergej Udaltsov. Men han sitter sedan ett år helt isolerad i husarrest, säger Stig Fredrikson.

Den 36-årige Sergej Udaltsov är ledare för Vänsterfronten och var en av huvudpersonerna i protesterörelsen mot Putin. Rättegången mot honom börjar den 18 februari, men i princip är han redan dömd. Putin har sagt att ”den där skinheadkommunisten måste förgöras. Jag vill se honom under asfalt!”

Stödet som Pussy Riot fick från hela världen, ledde faktiskt till att regimen inte vågade döma dem så hårt som man först tänkt. Om omvärlden började uppmärksamma Bolotnajafångarna nu, skulle det kunna leda till att också deras domar mildras.

Rysk vänsterledare får uppehållstillstånd

Fria Tidningen 15 februari 2014.

Den 11 februari kom besked från Migrationsverket att den ryske oppositionsaktivisten Aleksej Sachnin beviljas permanent uppehållstillstånd i Sverige. Socialisten Aleksej Sachnin, som är en av ledarna för partiet Vänsterfronten, kom som politisk flykting till Sverige i juni förra året. Han flydde från Ryssland i sammanband med att det inleddes en våg av gripanden av oppositionella aktivister som deltagit i protesterörelsen mot Putin.

Att beslutet från Migrationsverket kom så fort kan förklaras av att Aleksej Sachnin kunde styrka sin identitet och bevisa att han var efterlyst i hemlandet. Myndigheten bedömer också att den pågående så kallade Bolotnajaprocessen mot ett 20-tal ryska oppositionsaktivister är politiskt styrd och saknar juridisk grund, och att Aleksej Sachnin skulle riskera ett långt fängelsestraff ifall han skickades tillbaka till Ryssland. Men det är inte säkert att han hade fått asyl ifall han hade flytt till något annat EU-land.

– I tillexempel Tyskland och Frankrike, som har viktiga handelsförbindelser med Ryssland, är det inte lika självklart att hjälpa ryska oppositionella, säger Aleksej Sachnin, och berättar att en av hans kamrater tog livet av sig efter att ha fått avslag på sin asylansökan i Nederländerna.

Ytterligare en anledning till att han flydde var för att kunna fortsätta oppositionsarbetet mot Putinregimen i exil, och stödja sina fängslade kamrater genom att sprida information om deras situation i Väst. I förra veckan organiserade Aleksej Sachnin tillsammans med Vänsterpartiets utrikespolitiska talesperson Hans Linde ett seminarium i riksdagen om Bolotnajarättegångarna.

– Just nu har det varit mycket press på Ryssland i samband med OS i Sotji, vilket har mildrat förtrycket något. Men det är viktigt att världen inte glömmet bort vad som händer i Ryssland när OS är över. Det kommer att bli värre då, säger Aleksej Sachnin.

”Vår kritik av Putin går ännu djupare”

Unik intervju med ryska Vänsterfrontens ledare Sergej Udaltsov. *Aftonbladet Kultur* 27/6 2014

Följande intervju med den ryske socialisten Sergej Udaltsov, ledare för partiet Vänsterfronten, gjordes genom hemlig e-postkorrespondens våren 2014. Udaltsov satt då sedan februari 2013 i husarrest i sin lilla lägenhet i Moskva samtidigt som en rättegång pågick mot honom för hans roll i den stora proteströrelsen mot Putin som pågick 2011-2012. I en bilaga i detta dokument sammanfattas även fängelsedomerna mot Sergej Udaltsov som kom en månad efter att denna intervju hade publicerats i Aftonbladet.

I texten står det att intervjun är gjord med hjälp av Sergej Udaltsovs hustru Anastasia Udaltsova som mellanhand. Det var en vit lögn för att skydda Udaltsov, som officiellt inte fick använda internet eller på andra sätt kommunicera med omvärlden medan han satt i husarrest. Myndigheterna hade dock ingen rätt att ta ifrån hustrun hennes dator, och det var vid den och via hennes e-postkonto som Udaltsov kunde sitta och skriva.

PL 12/12 2014.

Den 6 maj 2012, i samband med att Vladimir Putin för tredje gången svors in som Rysslands president anordnades en stor demonstration på Bolotnajatorget i Moskva.

Det har gått mer än två år sedan dess, men fortfarande pågår rättegångarna mot det 30-tal demonstranter som greps. Redan har många av dem fått långa fängelsestraff. Det flesta är vänsteraktivister. Rättegångarna går under namnet Bolotnajaprocessen.

Huvudåtalad är den 37-årige socialisten Sergej Udaltsov, ledare för Vänsterfronten – den starkaste kraften i demokratirörelsen som samlade upp till hundratusen människor på Moskvaskator under våren 2012 och krävde fria val.

Udaltsov har suttit i husarrest sedan februari 2013 och snart faller domen varpå han kan få fängelse på riktigt, i värsta fall upp till tio år. Egentligen är han förbjuden att tala med journalister eller använda internet, men Aftonbladet Kultur har via brevväxling med hans hustru Anastasia Udaltsova som mellanhand lyckats få en intervju med honom. Det har gjorts helt öppet via vanliga mejlkonton utan att försöka kryptera eller hemlighålla brevväxlingen.

Udaltsov åtalas för att vara upprorsledare men också för ”landsförräderi”, eftersom regimen beskyller honom för att vara en georgisk spion och CIA-agent.

– Det finns inga som helst bevis för dessa påståenden. Vilken riktig domstol som helst skulle omedelbart ha lagt ner åtalet mot mig, men i Ryssland är rättsväsendet inte oberoende utan styrs politiskt, skriver han i ett mejl skickat via hans hustru.

Efter avslöjandet om massivt valfusk i det ryska parlamentsvalet i december 2011 startade en proteströrelse som till en början bestod av en bred politisk koalition med socialister, liberaler och nationalisterna. Men i takt med att proteströrelsen växte under våren blev Vänsterfronten

allt populärare, eftersom vänstern inte bara krävde fria val utan också började lyfta sociala frågor.

– Våra politiska krav på sociala rättigheter gjorde oss mycket mer populära bland befolkningen än liberalerna i oppositionen. Liberalerna är diskrediterade i vanligt folks ögon för deras roll i de kriminella privatiseringarna på 1990-talet. Men vi står för en social politik som folk kan tro på, menar Sergej Udaltsov.

Vänsterfronten är ett relativt nytt socialistiskt parti i Ryssland, som bildades genom en sammanslagning av olika mindre vänsterströmningar. Ett alternativ till det stora officiella stalinistiska Kommunistpartiet som enligt Udaltsov är en del av statsapparaten och inte något riktigt oppositionsparti. Kommunistpartiet deltog heller inte i proteströrelsen mot Putin, vilket gav Vänsterfronten ett ännu större spelrum.

– Tidigare hade myndigheterna inte tagit oss på allvar. Vänsterfronten var ett litet marginaliserat parti. Men proteströrelsen visade hur snabbt vi kunde växa i popularitet. Både vi och regimen blev förvånade. Först visste myndigheterna inte vad de skulle göra, men under sommaren 2012 beslutade de att ta i med hårdhandskarna, berättar Sergej Udaltsov.

– Dessutom har de flesta andra kända oppositionspolitiker trots allt ett starkt band till Kreml. De representerar olika falanger av oligarkerna och byråkratin, men utgör inget direkt hot mot systemet. Men vi har inga beskyddare, ingen koppling till någon av de styrande grupperingarna. För regimen betyder det att det var fritt fram att attackera oss, ingen inom etablissemangen skulle försvara oss.

Vad är problemet med Putins regim?

– Det finns ett paket med ”standardkritik” mot Putin som hela tiden framhålls av liberaler. Då handlar det om att Putins regim är auktoritär och korrupt, att den är odemokratisk och begår brott mot de mänskliga rättigheterna. Denna kritik är korrekt, men vår kritik mot Putin går ännu djupare och ser också de sociala problemen. Vi vänder oss mot hela detta system där oligarkerna berikar sig på folkets bekostnad och använder sig av polisrepression, propaganda och valfusk för att skydda sina privilegier och profiter, skriver Sergej Udaltsov.

– En del påstår att Putin strävar efter att återupprätta den ”sovjetiska ordningen”. Men det stämmer bara vad gäller den politiska diktaturen. När det kommer till ekonomiska och sociala frågor driver Putins regim en politik som helt skiljer sig från Sovjetunionens. Putin har fortsatt Jeltsins nyliberala politik av privatiseringar, nedskärningar och försämringar av arbetarnas rättigheter. Här finns svaret på frågan varför den ryska regimen är så auktoritär. För det är bara genom valfusk, statlig kontroll över media och förföljelser av oppositionella, som man kan föra den här impopulära politiken.

Vad vill du ersätta Putins regim med?

– Vårt huvudkrav är väldigt enkelt: ”Makten till miljonerna, inte miljonärerna”. Det ryska folket måste få möjligheten att själva bestämma och jag tror att i riktiga demokratiska val skulle vänstern vinna stort. Varje opinionsundersökning visar att en överväldigande majoritet är emot privatiseringarna och vill se en åternationalisering av stora företag och naturtillgångar. Majoriteten vill få tillbaka den välfärd och de sociala garantier som faktiskt fanns på sovjettiden, och ha en väl fungerande och fri utbildning och sjukvård. Men det auktoritära systemet hindrar inte bara folket från att få vara med att besluta i dessa frågor, utan förbjuder även varje offentlig diskussion om detta, skriver Sergej Udaltsov.

– Vi står för maximal demokratisering på alla områden. Vi vill att de viktigaste frågorna ska avgöras i nationella eller lokala folkomröstningar. Vi vill att så mycket som möjligt av besluten ska fattas på kommunal nivå och på arbetsplatserna genom fackföreningar. Vi tror på

direktdemokrati och människors självorganisering. Jag är övertygad om att det går att skapa ett sådant system av modern demokratisk socialism. Ryssland kan utveckla en modern och miljövänlig industri med en planerad produktion efter människornas behov och bygga ut den sociala välfärden och satsa på kulturen. Helt enkelt ett samhälle där människovärdet går före ekonomisk vinst.

På frågan om Putin inte redan har genomfört åternationaliseringar av naturresurser som olja och gas och förstatliganden av ryska industrier, svarar Udaltsov att det är ”skitsnack”.

– De så kallade ”statsägda” ryska företagen är bara ett sätt för regimen att fördela egendomen mellan olika oligarkgrupper. Vinsterna i dessa företag går till fantasilöner och bonusar till chefer på samma sätt som i privata företag. Samtidigt som Moskva är en stad som har flest miljardärer i världen ligger levnadsstandarden för majoriteten runt existensminimum. Under den pågående ekonomiska krisen har antalet miljardärer faktiskt fördubblats, samtidigt som arbetslösheten och fattigdomen växer. Det är ett kriminellt samhällssystem.

Vad tror du om utvecklingen i Ryssland?

– Självklart önskar jag mig en fredlig demokratisering, att Putin avskaffar censuren i morgon och låter genomföra fria val. Men en sådan utveckling är inte trolig. Jag tror att det ökade politiska förtrycket kommer att dominera framöver och ge Putin en viss tid av stabilitet. Men hans regim kan inte vara för evigt. Den ekonomiska krisen har påverkat landet och kommer att förvärras. Snart kommer vanligt folk börja ifrågasätta varför de måste gå med på att sänka sin levnadsstandard, när det motsatta gäller för oligarkerna.

– Jag tror att det uppstår en ny proteströrelse inom ett par år. Myndigheterna kommer som vanligt att försöka kanalisera missnöjet genom att spela på xenofobi och nationalism. Vänsteraktivister kommer därför att få ett stort ansvar för att styra utvecklingen i Ryssland i progressiv och demokratisk riktning. Självklart önskar jag att få att vara med då och delta i kampen som en fri man och inte sitta inspärrad i en fängelsecell. Men jag tror och hoppas att det finns många andra som har modet att fortsätta kampen, trots alla svårigheter för oppositionen.

Hur tycker du att omvärlden borde reagera på Bolotnajaprocessen?

– Det känns som allt snack i Väst om mänskliga rättigheter mest är tom retorik. Bolotnajaprocessen är den största politiska rättegången i Ryssland på tjugo år. Men hur mycket har detta uppmärksammats i Europa? Varför är det så tyst från människorättsrörelser och demokratiska partier? Jag skulle självklart vilja att omvärlden reagerade starkare på den politiska repressionen mot vänstern i Ryssland. Framför allt vill vi så klart att vänsterpartierna i Europa ska visa sin solidaritet. Det skulle betyda mycket för oss rent moraliskt. Några grupper har redan genomfört solidaritetskampanjer för Bolotnajafångarna. För det är jag naturligtvis tacksam.

Hårda straff för protest mot Putin

Aftonbladet Kultur 26/7 2014

Åklagaren hade krävt åtta års fängelse för den ryske socialisten och oppositionsledaren Sergej Udaltsov och hans kamrat Leonid Razvozzjajev från rörelsen Vänsterfronten, för deras roll i proteströrelsen mot Putin, som kulminerade den 6 maj 2012 då polis och demonstranter drabbade samman i Moskva.

Det var därför en överraskning att det bara blev 4,5 års fängelse när domen föll i torsdags efter en rättegång som pågått i två år.

– Jag är glad att det inte blev ett så hårt straff som vi väntade oss, men samtidigt förbannad över att två av mina bästa vänner döms till fängelse på falska anklagelser, säger Aleksej Sachnin från Vänsterfronten.

Sachnin lever sedan ett år tillbaka som politisk flykting i Sverige och skulle också ha suttit fängslad om han inte hade lämnat Ryssland.

Den dömde Leonid Razvozzjajev försökte också fly, men hade inte samma tur. Han sökte politisk asyl på FN:s kontor i Kiev. Men när han gick ut på gatan blev han indragen i en skåpbil och kidnappad tillbaka över gränsen av rysk säkerhetspolis.

Under tortyr tvingades Razvozzjajev erkänna att han och Udaltsov var ”georgiska agenter” som planerat en ”statskupp” i samband med demonstrationen som samlade över 100 000 människor i maj 2012.

Razvozzjajev tog tillbaka sitt erkännande och Udaltsov, som redan har suttit 1,5 år i husarrest, nekade också till anklagelserna.

Som bevis visade rätten bland annat en ”dokumentär” som gjorts för rysk statlig TV där Udaltsov i en smygfilmad sekvens samtalar med en påstådd georgisk uppdragsgivare, som ska ha gett honom pengar.

”Det är otroligt. En struntsomma som inte skulle räcka att köpa en lägenhet i Moskva för från en obskyr georgisk politiker, sägs vara nog för att två unga killar skulle kunna störta Putins regim”, skrev oppositionsaktivisten Ilja Konstantinov på Facebook under rättegången.

Ingen av de liberala oppositionsledarna, Aleksej Navalnyj, Ilja Jasjin eller Boris Nemtsov, har åtalats för sin roll i proteströrelsen, vilket tyder på att Putin i första hand är rädd för den nya unga ryska vänstern.